

-Psalm 44" Eructavit Cor meum verbum bonum "

- gecomponeerd voor koor en orgel
- in opdracht van het Maria-Regina koor te Boxtel

Op verzoek van de redactie hierbij een korte toelichting.

Eigenlijk zijn er drie dingen uit te leggen, en dat zijn de drie regels, die hier boven staan, nl. de psalm zelf, hoe de psalm op muziek is gezet, en hoe ik er toe gekomen ben. Dat laatste is eigenlijk het gemakkelijkst te vertellen. Langs verschillende leden of oud-leden van het Maria-Regina koor bereiken mij nu en dan de eenvoudige nieuwtjes, die er zo alle dag kunnen zijn. Maar nu kwam er een telefoontje van Helmuth Verlangen, dat er bijzonder nieuws was, en dat hij langs wilde komen. Je bent dan wel nieuwsgierig wat er voor bijzonders is, want het koor leeft nog altijd als een bijzondere herinnering met je mee. Het nieuws blijkt een zilveren jubileum van het koor zelf te zijn, en dan sta je versteld, dat dat alzover is, terwijl je in gedachten nog een koor ziet, dat heel jong is, pas een jaar bestaat, wanneer je er mee gaat werken. (Mathieu Dijker is dirigent van ons koor geweest van Januari 64 tot zomer 69 Red.) Zo vlug gaat dat. Maar het bezoek brengt nog iets nieuws: er moet een nieuw werk gezongen worden, dat echt helemaal nieuw is en helemaal toepasselijk op dit koor. Of je dat wilt maken. Wanneer moet het klaar zijn? (het wal half april dit jaar) Graag half mei, want we willen al vóór de vakantie repeteren, Misschien heeft Helmuth even een componist met een fietsenmaker verward... Maar nee, dat is niet het geval, want: "onze tegenwoordige dirigent heeft de zaken graag op tijd in orde en wil bijtijds beginnen..."

(voelt u de lichte ironie aan mijn adres achter deze woorden?..) Midden in de drukke examentijd op het conservatorium. Ik aarzelde toch wel even. Maar mijn devies blijft altijd: alles kan. De keuze van het werk werd mij snel ingegeven: een psalm die vanouds in de Kerk op Maria werd toegepast in de Mariagetijden. Het is, nu kom ik op het eerste punt, een psalm in de geest van het Hooglied, waarin die liefde wordt gezien als een beeld van de band tussen God en zijn volk, tussen God en de Kerk, en Maria als diepste beeld weer van die kerk. Zo verschijnt het beeld van Maria koningin door de tekst heen, omgeven door het hele hof, dat haar op handen draagt.

"Astitit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdato, circumdata varietate, et filiae Tyri in muneribus enz" De beelden die de psalm gebruikt en de rijkdom aan lovende woorden doen eigenlijk wat oosters aan, zodat het niet verwondert, dat zoiets ook wel in de muziek doordringt. (Sedes tua...). Vanzelf kom ik nu aan de muzikale opzet.

Het kader waarin de muziek verloopt is een telkens anders door het orgel omspeelde gregoriaanse psalmwijze van de achtste toon. Dit klinkt telkens als een soort inleiding voor wat daarna te zingen en te spelen valt. De eerste maal (Eructavit) klinkt alles wat licht en zorgeloos, omdat ook de tekst van het "Speciosus" en dus ook de muziek vreugdevol van karakter is (De Koning.. God..wordt in alle schoonheid geprezen en houdt blijde intocht; prospere proede et regna) Dan wordt het beeld mysterieuzer en diepzinniger; de macht en de zetel van de koning is van eeuwigheid (sedes tua), er wordt gezongen over de gouden scepter, over het heilig recht, over de plechtige zalving, welriekende kruiden, ivoren huizen(a domibus eburneis.."papa, klinkt dat niet een beetje chinees," zeiden mijn kinderen, toen ik daarmee bezig was), ja, ik kon er niets aan doen, ik moet denken aan die olifanten waar dat ivoor vandaan moest komen. Heel dit gedeelte ademt een rijke oosterse sfeer, en temidden van die hofhouding verschijnt dan de koningin, lees ook Maria, ten tonele in rijke gouden gewaden. Het koor raakt helemaal onder de indruk en zingt langs één lange toon naar de stilte toe. (circumdata varietate).

Audi filia... weer die bekende gregoriaanse psalmtoon, nu omspeeld door liefelijk orgelspel: het meisje, nu koningin, brengt de koning helemaal in de ban van haar schoonheid. Dan komt er als het ware een processie van huldinging aanschrijven, van onderdanen, en ook uit het buitenland, (of zijn het de slavinnen uit tyrus), rijk uitgedost en met geschenken, ook de naaste verwanten (Proximaes ejus) . Het orgel geeft hier een breed fuga-voorspel, het koor bezingt wie er langs trekt en neemt dan in lange brede tonen (Adducenter, Afferentur) met statige toonladders op en neer in het orgel, de tred van de processie over, afgewisseld met een kort dansje van vreugde (in laetitia).. Dan komt er een profetisch beeld op: (Pro patibus) zoals uw vaders, zullen uw zonen zijn: als vorsten zult gij ze over de aarde zien heersen. Daarom zal uw

gedachtenis blijven in eeuwigheid. De contouren vervagen in
zulk een toekomstbeeld; het koor zingt alles in één door-
lopende lijn, het orgel brengt nu en dan een vleugje licht
er door heen.

Het ere zij de vader....., de doxologie, sluit het geheel
volgens kerkelijk gebruik af, muzikaal als een hernemen van
de begingedachte, terwijl het Amen, Amen nog even terugrijpt
op een veelvuldig gebruikt thema.

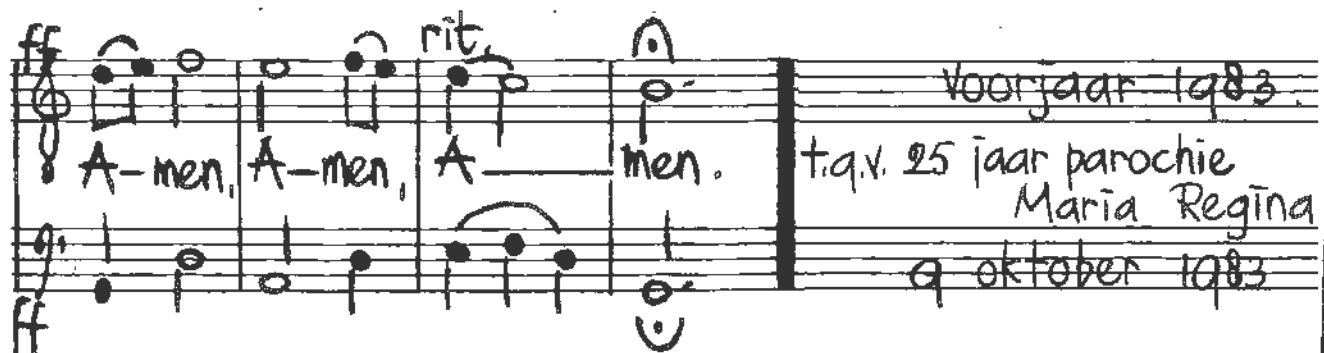
O ja, nog iets; het mocht niet te moeilijk zijn! Dat hoor ik
dan nog wel.

Veel succes!

Mathieu Dijker

uit het
(koorblad)

ff A-men, A-men, A men. rit. A men.

Voorjaar 1983
t.q.v. 25 jaar parochie
Maria Regina
9 oktober 1983

◆ Psalm 44

1. Eructavit
Erudavit cor meum verbum bonum: dico ego
opera mea Regi.
Lingua mea calamus scribae, velociter scribentis.
2. Speciosus
Speciosus forma prae filiis hominum,
diffusa est gratia in labiis tuis:
propterea, benedixit te Deus in aeternum.
Accingere gladio tuo super femur tuum,
potentissime.
Specie tua et pulchritudine tua intende,
prosperè procede, et regna! regna!
3. Propter veritatem
Propter veritatem, et mansuetudinem, et iustitiam:
et deducet te mirabiliter dextera tua.
Sagittae tuae acutae, populi sub te cadent,
in corda inimicorum regis.
4. Sedes tua
Sedes tua, Deus, in saeculum saeculi:
virga directionis, virga regni tui.
Dilexisti, iustitiam, et odisti iniquitatem:
propterea unxit te Deus, tuus,
oleo laetitiae, prae consortibus, tuis.
Myrrha, et gutta, et casia a vestimentis tuis,
a domibus eburneis: ex quibus delectaverunt
te filiae regum in honore tuo.
Astilit regina ad dextris tuis in vestitu deaurato:
circumdota varietate.

PSALM 44

1 Hoe bruist mijn hart van heerlijke woorden:
ik wijd mijn werk
aan de koning toe;
mijn tong wordt de stift
van een vaardige schrijver.

2 Gij stralend in schoonheid, geen mens zozeer,
met gratie die vloeit van uw lippen:*
doe als een krijgsman het zwaard om de heup,
verschijn in uw luister en pracht;

3 trek uit voor de zaak van waarheid en recht,
en uw hand zal u wonderen tonen;
het scherp van uw zwaard maakt volken
(bevreesd,
uw haters ontzinkt de moed.

4 Uw troon, o God,**
is voor immer en eeuwig,
een scepter van recht is uw koningsstaf.

Gij mint het recht en veracht het kwaad,
daarom heeft de Heer u verkoren,
heeft uw God u gezalfd met olie der vreugd:
uw gewaad is al mirre en tijm.

* daarom heeft God u eeuwig gezegend.

** Uw troon, o God... Hier en in het tweede lied
wordt de koning aangesproken met 'God'. Daar-
mee was oorspronkelijk, naar hoofs gebruik,
slechts een eretitel bedoeld.

5. Audi Filia
Audi filia, et vide, et inclina aurem tuam:
et obliviscere populum tuum, et donum patris tui.
Et concupiscet, Rex decorem tuum:
Quoniam ipse est Dominus Deus tuus,
et adorabunt eum.
6. Et filiae
Et filiae Tyri in muneribus vultum tuum
deprecabuntur:
omnes divites plebis omnis gloria ejus filiae
Regis ab intus:
in fimbriis aureis circumamicta varietatibus.
Adducentur Regi virgines post eam:
proximae ejus afferentur tibi.
Afferentur, in laetitia et exultatione:
adducentur in templum Regis.
7. Pro patribus
Pro patribus tuis nati sunt tibi filii:
constitues eos principes super omnem terram.
Memores erunt nominis tui:
in omni generatione et generationem.
Propterea populi confitebuntur tibi,
in aeternum: et in saeculum saeculi.
8. Daxologie
Gloria, Gloria Patri en Filio, et spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper:
et in saecula saeculorum. Amen.

U verwelkomt spel van ivoren harpen,
een koningsdochter
komt u tegemoet:
de bruid voor uw hand
in goud uit Ofir.

5 Hoor, dochter, zie toe en leen uw oor,
doe de koning uw schoonheid begeren,
vergeet uw volk en uw vaderhuis,
want hij is uw Heer en uw God.

6 Hem eert met gaven het Tyrus-volk,
's lands rijksten brengen u hulde,
met al de pracht voor een vorstenkind:
koralen, brocaat en goud.

Zij, kleurrijk getooid
wordt gebracht naar de koning
door maagden gevolgd, geleid door
(vriendinnen).

Die haar brengen bij u, met zang en gejuich,
die haar leiden in 's konings woning:
Y Gij zult voor uw vaders uw zonen zien,
gij maakt ze tot vorsten alom'.

Uw naam doe ik leven,
geslacht na geslacht,
zo prijzen de volken u altijd en eeuwig.

(VERTALING
Harry Beex)